

Soort van tovenaars* Prijzbeesten in de kindervoëzie

29 oktober 2017 – 31 maart 2018

Villa Verbeelding & Poëziecentrum

Biografie dichters

Jaap Robben

Jaap Robben (1984) is schrijver, dichter, theatermaker en acteur. Na de bundels *Twee vliegen* en *De nacht krekelt* verscheen in 2008 zijn eerste dichtbundel voor kinderen: *Zullen we een bos beginnen?*

Robben zegt in kindervoëzie veel meer te durven: "Omdat simpelheid haast een vereiste is en dat geeft me juist heel veel ruimte en vrijheid om te schrijven. Alles kan in kindervoëzie." Hij noemt zijn gedichten 'laagdravend', ze zijn geschreven in een eenvoudige taal, met verrassende beelden. Hoewel ze ernstig van aard zijn stralen ze ook plezier en levenslust uit." Vanaf 2008 was Robben twee jaar stadsdichter van Nijmegen. In 2012 verscheen *Als iemand ooit mijn botjes vindt*, bekroond met een Vlag en Wimpel.

Ook het in 2010 verschenen prentenboek *De Zuurtjes* kreeg veel aandacht. In 2016 volgde een verzamelbundel: *'s Nachts verdwijnt de wereld*. Deze bundel richt zich tot alle leeftijden en bevat naast gedichten uit de bundels die niet meer in druk zijn ook gedichten die hij schreef als stadsdichter. De website *8weekly* schreef over deze bundel: "Het universele karakter, het vermogen om tot de verbeelding van lezers van alle leeftijden te spreken, is bewijs voor Robbens kunde. Robbens gedichten bezitten een zeldzame tederheid. Ze lijken op het eerste gezicht luchtig, doordat hij met een haast kinderlijke onbevangenheid zijn onderwerpen benadert, maar ze resoneren nog lang door."

Robbens debuutroman voor volwassenen, *Birk* (2014), werd zeer lovend ontvangen en won een aantal prijzen.

Bibliografie selectie poëzie - 12 jaar

- *'s Nachts verdwijnt de wereld* (De Geus, 2016)
- *Als iemand ooit mijn botjes vindt* (De Geus, 2012)
- *Zullen we een bos beginnen?* (De Geus, 2008)

* De titel is geïnspireerd op een gedicht van Edward van de Vendel uit *Mijn fijne geluidenboekje*.

Edward van de Vendel

Edward van de Vendel (1964) groeide op in een Zuid-Hollandse onderwijzersfamilie. De appel valt niet ver van de boom en Edward werd zelf ook leraar. Samen met enkele collega's heeft hij een school opgericht waarvan hij vier jaar directeur was. Muziek was er een belangrijk vak. Omdat hij het lesgeven miste ging hij daarna terug voor de klas staan in een klein schooltje.

Sinds 2001 is van de Vendel voltijds schrijver en intussen schreef hij al meer dan 50 boeken. Tot zijn dichtbundels voor kinderen behoort onder andere de Superguppie-reeks waarmee hij veel bekendheid verwierf. De Superguppie-boeken wonnen de prestigieuze Woutertje Pieterse Prijs en twee Zilveren Griffels. In het felgesmaakte *Ik juich voor jou* schrijft hij gedichten over sportende dieren bij bestaande tekeningen van Wolf Erlbruch. Het boekje won de eerste Gouden Poëziemedaille in 2014 en een Vlag en Wimpel. Van de Vendel schrijft ook gedichten voor kleuters, eerste lezers, jongeren en soms ook voor volwassenen. Apart zijn de stripgedichten die hij maakte met illustrator Floor de Goede. Onlangs verscheen het derde en laatste deel: *De Zombietrein*.

De veelbekroonde schrijver grasduint ook graag in de poëzie van andere dichters. Zo stelde hij twee bloemlezingen samen met kinderroepoëzie: *Al mijn later is met jou* (2004) en *Fluit zoals je bent* (2009). Momenteel schrijft hij aan een bundel met gebruiksaanwijzingpoëzie: *Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt*.

In 2011 en 2012 werd van de Vendel genomineerd voor de Astrid Lindgren Memorial Award. Zijn stijl is helder, humoristisch en toegankelijk. Hij werpt een nieuw licht op alledaagse onderwerpen en wordt ook wel een 'taalgoochelaar' genoemd. Thema's die vaak terugkomen in van de Vendels werk zijn groei- en pijn, jezelf zoeken en de verhouding met je omgeving.

Bibliografie: selectie poëzie - 12 jaar

- *De Zombietrein en andere stripgedichten* (Querido, 2017), het derde en afsluitende deel van de reeks stripgedichten die opende met *Opa laat zijn tenen zien* (Querido, 2008) en gevolgd werd door *Draken met stekkers* (Querido, 2010)
- *Superguppie is alles* (Querido, 2014). Verzamelbundel van de 4 Superguppie-bundels aangevuld met 22 extra gedichten
- *Ik juich voor jou* (Querido, 2013)
- *Mijn fijne geluidenboekje* (De Eenhoorn, 2013)
- *Fluit zoals je bent* (De Eenhoorn, 2009), bloemlezing dierengedichten voor kinderen
- *Superguppie zingt* (Querido, 2005), liedjescd
- *Al mijn later is met jou* (Querido, 2004), bloemlezing
- *Betrap me* (Querido, 1996)

Bette Westera

Bette Westera (1958) schrijft al meer dan 25 jaar kinderboeken. Het eerste dat ze uitgaf was een kinderbijbelserie in 1990, samen met haar moeder. Haar eerste boek, *Alles klaar*, volgde in 1992. Haar carrière schoot echt uit de startblokken in 1999 met het prentenboek *Wil je met me trouwen?* Er volgden in hoog tempo gedichten en prentenboeken op rijm, maar ook langere kinderverhalen en informatieve boeken. Haar dichtbundels vertellen vaak een duidelijk verhaal: *Mijn zusje achter het behang* (2008) bijvoorbeeld behandelt per gedicht een ander familielid en *Aan de kant, ik ben je oma niet!* (2012) speelt zich af in een rusthuis. Wat ook opvalt aan haar werk, en in het bijzonder sinds *Ik leer je liedjes van verlangen en aan je apenstaartje hangen* (2010), is dat er zich twee lagen in het werk bevinden: grappes voor kinderen en subtielere humor en ironie voor volwassenen.

Bette Westera is ook muzikaal. Samen met haar man, gitarist Diederik Essels, staat ze weleens op een podium en zingt ze haar gedichten. Op de cd die hoort bij de bundel *Mijn zusjes achter behang* zingt Bette ook zelf.

Haar werk viel vaak in de prijzen: ze kreeg meerdere Vlag en Wimpels, twee Zilveren Griffels, en voor *Doodgewoon* naast de Gouden Poëziemedaille ook de Woutertje Pieterse Prijs en de Gouden Griffel. Westera wordt weleens vergeleken met Annie M.G. Schmidt. Ze heeft ook een groot aantal vertalingen gemaakt van prentenboeken op rijm. Van de bekende kinderboekenschrijver Dr. Seuss heeft ze intussen dertien titels vertaald, waaronder *De kat met de hoed*.

Bibliografie: selectie poëzie - 12 jaar

- *Raad wat praat, In een slootje ben ik een bootje* (Lannoo, 2015)
- *Doodgewoon* (Gottmer, 2015)
- *Aan de kant, ik ben je oma niet!* (Gottmer, 2012)
- *Held op sokken* (Gottmer, 2012)
- *Ik leer je liedjes van verlangen, en aan je apenstaartje hangen* (Gottmer, 2010)
- *Mijn zusje achter het behang*, met cd (De Fontein, 2008)

Hans en Monique Hagen

Monique Hagen (1956) en Hans Hagen (1955) begonnen samen poëzie voor kinderen te schrijven toen hun dochter werd geboren in 1984. Ze schrijven nog steeds samen. Monique was eerst kleuterleidster en actrice/speldocente. Ze schreef voor 'Sesamstraat' en was 15 jaar presentator van het Nederlandse tv-programma 'Het Klokhuis'. In die tijd maakte ze ook veel filmpjes over boeken en schrijvers.

Hans Hagen was eerst leraar Nederlands en geschiedenis. Sinds 1987 is hij voltijds schrijver. Zijn bekendste boekenpersonage is Jubelientje, er verschenen een twintigtal jeugdboeken over haar avonturen. Hans Hagen schreef ook een aantal boeken voor jongeren, waaronder vier dichtbundels: *Salto natale* (1994), *Ik schilder je in woorden* (2001), *Maar jij* (2004) en *Hoe angst klinkt* (2012). Hans Hagen won een Gouden Griffel, zes Zilveren Griffels, de Woutertje Pieterse Prijs en vier keer een Vlag en Wimpel.

Samen schreven Monique en Hans Hagen twaalf boeken waaronder de dichtbundels *Daar komt de tijger*, *Misschien een olifant*, *Jij bent de liefste*, *Van mij en van jou*, geïllustreerd door Marit Törnqvist, en *Nooit denk ik aan niets* (2015), geïllustreerd door Charlotte Dematons. Van *Jij bent de liefste* zijn intussen ruim 250 000 exemplaren verkocht en het boek werd vertaald naar o.a. het Japans, Zweeds en Duits. In 2013 gingen Hans en Monique Hagen samen op zoek naar poëzie waarin met letters en woorden wordt gespeeld. Uit meer dan 1400 dichtbundels selecteren ze 167 gedichten die gebundeld zijn in *Ik zoek een woord*, dat bekroond werd met een Zilveren Griffel. In 2017 zijn ze samen benoemd tot Kinderboekenambassadeurs van Nederland. Hun boodschap is: **“Lezen is leuk. Lezen is leerzaam. Lezen maakt je een beter mens. Het helpt je om verder te komen in het leven – allemaal wetenschappelijk bewezen.”**

Bibliografie: selectie poëzie

- *Nooit denk ik aan niets* (Querido, 2015)
- *Van mij en van jou*, met liedjescd (Querido, 2015)
- *Ik zoek een woord: 167 gedichten over taal om van A tot Z te verslinden* (Querido, 2013)
- *Jij en ik en mijn rode fiets* (Querido, 2010)
- *Ik zie lichtjes in je ogen* (verzamelbundel van *Daar komt de tijger* en *Misschien een olifant*. Van Goor, 2001)
- *Jij bent de liefste* (Querido, 2000)

Biografie illustratoren

Benjamin Leroy

Als kind al had Benjamin Leroy (1980) een grenzeloze fantasie. Hij was een gretige lezer met tekentalent en trok graag samen met zijn broers op ridderavontuur in het bos. Sinds hij afstudeerde wekte hij als illustrator de ene na de andere spannende wereld tot leven. Hij debuteerde in 2004, met illustraties bij een nieuwe uitgave van Ed Francks klassieker *Met de kont tegen de krib*. Zijn herkenbare tekeningen zorgen ook bij heel wat informatieve teksten voor kinderen voor een vrolijke noot.

Typerend voor het werk van Benjamin Leroy is de speelse mix van emotie, humor en absurdisme. Hij bouwt zijn tekeningen graag in lagen, waarbij jong en oud steeds iets nieuws kunnen ontdekken. Een detail zoals een hond die een boom omver plast, een beer met een bolhoed of een boot in de lucht. Sommige van zijn illustraties zijn bijna zoekplaten. Zo verstopt hij zijn konijn Frits in bijna al zijn boeken.

Hij plukt graag een detail uit de tekst, waarmee hij in zijn illustraties een eigen verhaal vertelt. Zo vertrekt in *Zullen we een bos beginnen?*, de poëziebundel van Jaap Robben, vanuit het eerste gedicht een haast op zichzelf staand beeldverhaal. In *De Zuurtjes* vertellen tekst en beeld samen en beurtelings het verhaal van de zure broers Harry en Huibert. Ook dit boek maakt hij samen met schrijver/dichter/theatermaker Jaap Robben. Hun samenwerking resulteerde verder in het bizarre, kleurrijke universum van de dichtbundel *Als iemand ooit mijn botjes vindt*, in drie boeken over de eigenzinnige kleuter *Suzie Ruzie*, en in een humoristisch prentenboek op rijm over de superheld *Plasman*.

Benjamin steekt heel veel energie in de karakters van zijn personages. Hij vindt vooral dat ze eerlijk moeten zijn, met mooie en lelijke kantjes. Om dat te bereiken maakt hij stapels schetsen. Is hij niet tevreden, dan begint hij gewoon opnieuw.

Als Benjamin goed bezig is, ligt zijn atelier vol rotzooi. Dat werkt inspirerend. Zo kan hij aan de slag gaan met de materialen die hij op zijn tekentafel vindt: gekleurd papier, knipsels, balpen, kleurpotlood, acryl, schildersplakband, penselen, ... Toeval speelt daarbij een grote rol. Een vlek, een omgekeerde foto, een verkleurd papier, ... alles kan een aanzet zijn tot een tekening. Zijn werk is vaak uitbundig en fragiel tegelijk, het kent een grote verscheidenheid en heeft tegelijk een sterk persoonlijke handtekening. Het kijkkastje dat Benjamin zelf heeft ingericht met inspirerende, nostalgische en grappige voorwerpen in de *Wonderkamer* van Villa Verbeelding geeft een goed beeld van zijn werk.

Mattias De Leeuw

Mattias De Leeuw (1989) wilde al striptekenaar worden van jongs af aan. De verhalen van Roald Dahl, met tekeningen van Quentin Blake, vormden voor hem een bron van leesplezier en inspiratie voor zijn eigen werk. Nog tijdens zijn studies illustratieve vormgeving aan Sint Lucas Antwerpen won Mattias de *Picturale van Ronse – prijs voor jong talent*. In 2011 studeerde hij af met het woordeloze prentenboek *De steltenloper* (Boekenpluim). Behalve illustrator van kinderboeken is hij freelance illustrator voor magazines, kranten en uitgeverijen. Daarbovenop ontwierp hij het decor voor de theatervoorstelling *Brooddoos* van Dimitri Leue.

Als auteur-illustrator maakte Mattias De Leeuw *Karel Eend is Verliefd*, *Sint op komst* en *Circusnacht*. Daarnaast illustreerde hij verschillende avonturen van *De zeepridder* (Kristien In't-Ven) en werkte hij meermaals samen met Laïla Koubaa: voor *Azizi en de kleine blauwe vogel*, een prentenboek over de Arabische lente, en voor *Buiten de lijntjes: geef kleur*, een kleurwoordenboekje dat de fantasie prikkelt en de liefde voor taal en beeld wil doorgeven aan kinderen op de vlucht.

Ook met Edward van de Vendel bleef de samenwerking niet beperkt tot één keer: in 2012 maakte het duo *Dertien rennende hertjes* (een soort graphic novel voor kinderen, over hoe fantasie een broer en een zus dichterbij elkaar brengt), in 2013 het speelse poëzieprentenboek *Mijn fijne geluidenboekje* en in 2016 het originele *Het telboek van prins Hayo de Gelukkige*.

Omdat Mattias zelf eigenlijk niet zo graag leest, heeft hij een boon voor woordeloze prentenboeken en een opeenvolging van verschillende illustraties bij een tekst. In zijn prenten verwerkt hij grappige details en zijverhalen die zowel jong als oud aanspreken. Foto's natekenen doet Mattias niet: hij laat zich leiden en verrassen door een idee in zijn hoofd. Zijn illustraties zijn dan ook vaak een combinatie van spontane verftoetsen in frisse kleuren, zwierige lijnen en kleine figuren op een groot blad.

Sylvia Weve

Sylvia Weve (1954) is geboren in Utrecht en groeide op in Roosendaal. Als kind al illustreerde ze de verhaaltjes van haar kleine zus. Het was haar moeder die haar naar de kunstacademie in Arnhem stuurde, waar ze vormgeving studeerde en later ook doceerde. Ze is freelance illustrator in Amsterdam: ze maakt illustraties voor (kinder)boeken en werkt ook voor kranten, (kinder)tijdschriften en bedrijven.

In 1980 debuteerde Sylvia Weve als kinderboekenillustrator met haar illustraties bij *Een noom op school* van Corrie Hafkamp. Meer dan 25 jaar later, in 2006, verscheen haar eerste eigen boek *Kip en ei*. Sylvia Weve werkte meermaals samen met Bette Westera, bijvoorbeeld voor het bekroonde *Aan de kant, ik ben je oma niet* (Gouden Penseel 2013).

Hoewel het werk van Sylvia Weve oogt alsof het zonder moeite tot stand kwam, gaan er een heleboel schetsen aan vooraf. Belangrijk daarbij is de 'flow': eens ze een idee heeft, laat ze het een eigen leven leiden. Daardoor is haar stijl expressief en vol vaart, met dikke en dunne lijnen, vlekken en zonder te veel details. Haar prenten stralen energie uit: ze zitten vol beweging en tonen tegelijkertijd uiteenlopende emoties. Sentimenteel wordt het nooit, bijzonder des te meer.

Sylvia Weve tekent met botgemaakte pen en Oost-Indische inkt, met stift en fineliner, potlood en krijt, of met de computer. Ze ziet de computer als 'een verfdooos erbij', waarmee ze kan tekenen, schilderen en experimenteren met gescande knipsels. Vaak zijn haar illustraties in zwart-wit, maar *Kip en ei* en *Aan de kant, ik ben je oma niet* zijn dan weer opvallend kleurrijk. In dat laatste boek werkt ze enkel met vlakke kleuren, wat voor haar een nieuwe techniek is. Uitgebreid spelen met technieken doet ze in de bundel *Doodgewoon* van Bette Westera (Vlag en Wimpel, Woutertje Pieterse Prijs 2015), waar haast elke pagina en elk gedicht een andere stijl heeft. Keer op keer levert dat sterke composities op: drie door haar geïllustreerde boeken werden bekroond tot Best Verzorgde Boeken.

Charlotte Dematons

Charlotte Dematons (1957) groeide op in Frankrijk. Ze is de dochter van een Nederlandse moeder en een Franse vader. Als kind danste ze graag. Ze droomde ervan ballerina te worden, maar dat mocht niet van haar ouders. Haar grootmoeder ontdekte haar teken talent voor het eerst. Elk jaar als Charlotte bij haar ging logeren, kreeg ze een groot schetsboek cadeau. Op een keer kreeg ze ook een grote doos Ecoline. Die bewaarde ze onder haar hoofdkussen.

Toen Charlotte 18 was, kwam ze naar Nederland om er aan de Rietveld Academie illustratie en ontwerp te studeren. Sindsdien werkte Charlotte mee aan meer dan 350 boeken. Ze woont en werkt in Haarlem.

In al het werk van Charlotte Dematons zit veel humor. Ook in haar sprookjesillustraties, al vraagt de sfeer van een sprookje soms ook om donkere, ernstige beelden (bv. een woud of een kerkhof bij nacht). Altijd past Charlotte haar eigen frisse en hedendaagse stijl vol details toe op de traditionele figuren en hun wereld.

In een eerdere tentoonstelling van Villa Verbeelding (2014-2015) zagen bezoekers onder meer originele tekeningen die Charlotte maakte voor de verzamelde sprookjes van *Grimm* (Zilveren Penseel 2006) en voor haar 3 grote kijk- en zoekboeken *Sinterklaas* (Gouden Penseel), *De gele ballon* en *Nederland* (Zilveren Penseel 2013). De kijkplaten spreken tot de verbeelding van een breed publiek van alle leeftijden, en zijn een feest om te verkennen voor al wie houdt van miniatuurobjecten. De illustraties nodigen uit om er heel lang naar te kijken en er steeds nieuwe dingen in te ontdekken: een sprookjesachtige sfeer, prachtige kleuren, eindeloze details en kleine grapjes.

Het filosofische poëzie-prentenboek *Nooit denk ik aan niets* (Zilveren Griffel 2016) met krachtige illustraties van Charlotte Dematons is het resultaat van een geslaagde samenwerking met Hans en Monique Hagen.

Charlotte werkt graag met potlood, waterverf en acrylverf op zeer wit, glad papier. Vooraleer ze aan een illustratie begint, maakt ze er een voorstelling van in haar hoofd. Na het schetsen concentreert ze zich op moeilijkere stukken en zoekt ze foto's van dingen waar ze niet vertrouwd mee is. Daarna kan het schilderen beginnen.

Bronnen

- de Bodt, Saskia. *De verbeelders. Nederlandse boekillustratie in de twintigste eeuw*. Nijmegen: Uitgeverij Vantilt, 2015. p. 278, 285.
- van Lieshout, Ted. *An elephant came by. 24 Dutch illustrators*. Catalogue of the exhibition by the Foundation for the Production and Translation of Dutch Literature (NLPVF). Amsterdam: Die Keure, 2010. p. 14, 106.
- *Van Grimm tot Sinterklaas. De illustraties van Charlotte Dematons*. Tentoonstelling Villa Verbeelding: 16 november 2014 – 18 april 2015.
- *Wonderkamer. Kijkkastjes van jeugdauteurs en illustratoren*. Vaste tentoonstelling Villa Verbeelding.
- www.jeugdliteratuur.org
- www.mattiasdeleeuw.wordpress.com/about
- www.sylviaweve.com